

Interne diefstal binnen het MKB in Noord-Nederland

INZICHT IN DE MATE VAN DE PROBLEMATIEK EN MOGELIJKHEDEN VOOR PREVENTIE

Shanna Mehlbaum
Gerjan Hoekstra
Sytze Freerk van der Velde



Interne diefstal binnen het MKB in Noord-Nederland

INZICHT IN DE MATE VAN DE PROBLEMATIEK EN MOGELIJKHEDEN VOOR
PREVENTIE

Shanna Mehlbaum
Gerjan Hoekstra
Sytze Freerk van der Velde

Utrecht, juni 2018

Aanleiding en doel onderzoek

Bij interne diefstal gaat het om werknemers die stelen van hun werkgever. Naast dat het financiële gevolgen heeft voor ondernemers, kan interne diefstal ook leiden tot onrust en gebrek aan vertrouwen op de werkvloer. Er is weinig bekend over hoe groot het probleem van interne diefstal is. Landelijk onderzoek van het WODC uit 2010 wijst uit dat 5 procent van de bedrijfsvestigingen ermee in aanraking is gekomen, maar volgens experts is dit een onderschatting.

Het Verwey-Jonker Instituut onderzocht in opdracht van het Regionaal Platform Criminaliteitsbestrijding Noord-Nederland hoe groot het probleem van interne diefstal is in Noord-Nederland (Drenthe, Friesland en Groningen). We brachten de aard en omvang van het probleem in kaart. Ook keken we naar welke preventieve maatregelen kunnen worden ingezet om interne diefstal te ontmoedigen. De focus van het onderzoek ligt bij ondernemingen in het Midden- en Kleinbedrijf.

We namen vragenlijsten af onder werknemers en werkgevers in zes gemeenten in Noord-Nederland. Ook namen we vragenlijsten af onder studenten van de NHL Hogeschool, hierbij ging het om bijbanen, en interviewden we twee experts. Bij de uitvoering van het onderzoek is nauw samengewerkt met studenten van de opleiding Integrale Veiligheid van de NHL Hogeschool.

Omvang

Uit de vragenlijst onder werknemers en werkgevers bleek dat 26 procent (n=47) van de ondernemingen in de afgelopen vijf jaar te maken gehad met interne diefstal, waarvan 12 procent (n=21) in de afgelopen 12 maanden. Uit de vragenlijst onder studenten bleek dat bijna 15 procent (n=10) van hen zich schuldig heeft gemaakt aan interne diefstal. Hierbij merken we op dat het om lage absolute aantallen gaat, waardoor de bevindingen als indicatief beschouwd dienen te worden.

De meeste respondenten kunnen niet inschatten hoeveel onontdekte gevallen van interne diefstal er zijn. Bij degenen die dat wel doen, komt een inschatting tussen de 5 procent en 10 procent het meeste voor. Ongeveer 60 procent denkt dat interne diefstal vaker voorkomt dan het wordt ontdekt.

Aard

Op basis van de enquête onder werkgevers en werknemers onderscheiden we drie vormen van interne diefstal: fysieke goederen (veelal kleding of schoenen), diefstal van contant geld, en het weggeven van drinken of eten. Bedragen van schade lopen uiteen van enkele tientjes tot duizenden euro's. Het plegen van interne diefstal gebeurt meestal als werknemers alleen zijn. Het 'alleen zijn' is de omstandigheid die het meest genoemd wordt door respondenten.

Reacties van werkgevers op interne diefstal

Ontslag is de meest genoemde reactie op de ontdekking van interne diefstal. De reactie die daarna het meest wordt genoemd, is een officiële waarschuwing. Aangifte bij de politie is slechts in één geval gedaan, ook al noemt ongeveer een vijfde van alle respondenten dit als genomen maatregel binnen hun onderneming. Mogelijk komt dit door angst voor imagoschade, of vond men het niet belangrijk genoeg om er prioriteit aan te geven. Volgens respondenten worden er nauwelijks extra maatregelen genomen als reactie op interne diefstal.

Omgang ondernemers met interne diefstal

Ondernemers signaleren interne diefstal vooral op basis van hun gevoel en intuïtie. Dit wordt door bijna twee derde van de respondenten genoemd. Wat daarna het meest wordt genoemd als reden van signaleren, is als er veel foutbonnen of retouren voorkomen (36 procent), en als werknemers zich niet aan de regels houden (28 procent).

Ondernemers nemen verschillende maatregelen om interne diefstal tegen te gaan, blijkt uit de enquête. Zo heeft bijna de helft interne regels opgesteld omtrent interne diefstal. Bij 39 procent van de ondernemingen wordt steekproefsgewijs gecontroleerd of medewerkers geld of goederen mee naar huis nemen. Bij ongeveer een vijfde (22 procent) van de ondernemingen is het de regel dat er bij interne diefstal aangifte wordt gedaan.

Slechts twee respondenten noemen een positieve maatregel om interne diefstal te voorkomen, namelijk het hebben van voldoende vertrouwen en het betalen van een 'goed salaris, dan wel 'goed zijn voor het personeel'. Ook geeft 16 procent aan dat ze geen interne regels hebben en geven enkele respondenten aan dat dit niet nodig is, omdat ze met een klein en/of hecht team werken.

Mogelijkheden om interne diefstal tegen te gaan

Op basis van de bevindingen formuleren we de volgende aanknopingspunten om interne diefstal tegen te gaan.

Ten eerste is *bewustwording* onder ondernemers belangrijk. Uit de resultaten blijkt dat veel bedrijven nog geen beleid hebben opgesteld omtrent interne diefstal en dat het overgrote deel interne diefstal geen probleem vindt. Bij deze ondernemers is snel winst te halen door hen alert te maken op de mogelijke risico's van interne diefstal en manieren om dit tegen te gaan. Hoewel uiteraard kan blijken dat interne diefstal inderdaad niet speelt, kan het ook zo zijn dat dit onontdekt blijft. Stel vervolgens regels op omtrent interne diefstal en hoe te handelen bij ontdekking. Dit zijn eenvoudige maatregelen die snel in te voeren zijn, en die ook aan werknemers duidelijk maken dat je bewust bent van het risico van interne diefstal.

Door middel van *meer controle en toezicht* kan er veel gedaan worden om de gelegenheid voor interne diefstal te beperken. Het is echter ook mogelijk om interne diefstal tegen te gaan door middel van een *positievere benadering*. Hierbij gaat het om het creëren van een bedrijfscultuur waarin leidinggevenden blijvend in gesprek zijn met hun werknemers en gezamenlijk maatregelen opstellen tegen interne diefstal. Dit maakt dat werknemers sneller melding maken bij hun leidinggevende. Ook zorgt het voor een bedrijfscultuur waarin interne diefstal zowel door werknemers als werkgevers niet getolereerd wordt.

Het Verwey-Jonker Instituut heeft een onderzoek uitgevoerd naar interne diefstal binnen het Midden- en Kleinbedrijf in Noord-Nederland. Bij interne diefstal gaat het om werknemers die stelen van hun werkgever. We deden onderzoek naar de aard en omvang van dit probleem. Ook brachten we mogelijkheden voor preventie in kaart.

Uit het onderzoek komt onder andere naar voren dat ongeveer een kwart van de ondernemingen de afgelopen vijf jaar te maken heeft gehad met interne diefstal. Dit aantal kan in werkelijkheid hoger liggen: zestig procent van de ondervraagden denkt dat interne diefstal vaker voorkomt dan het wordt ontdekt. Veel ondernemers ervaren interne diefstal echter niet als een groot probleem. Bij ontdekking wordt zelden aangifte gedaan.

Naast dat we de aard en omvang van interne diefstal in kaart brachten, onderzochten we ook hoe het voorkomen kan worden. Hierbij besteedden we zowel aandacht aan manieren om de gelegenheid voor interne diefstal te verminderen, als aan de invloed van de bedrijfscultuur.

Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van het Regionaal Platform Criminaliteitsbestrijding Noord-Nederland, en in samenwerking met studenten van de opleiding Integrale Veiligheid van de NHL Hogeschool en Het CCV.